

"ואני מי אני מה אני?"

זלמן הסתובב בעולם מבולבל
 שאל את עצמו: "מי אני ובכלל?
 אני חקלאי יש לי שטח גדול
 ואני מנהל את הכול
 אני מגדל פירות וירקות
 ומקפיד לדשן לעבד להשקות
 אני המושל על חלקת אדמה!"
 ואז יצתה בת קול ואמרה:
 "זלמן זה לא אתה!
 הנה תראה, שנת שמיטה
 השדה מבלבל בלי עזרתך
 אתה לא אדמתך
 אתה פשוט
 זלמן".

(מתוך השיר: זלמן / מילים ולחן: קובי אוז)

ההבדל בין מימוש עצמי לבעלות (...) הוא בין חברה שבמרכזה עומדים בני אדם, לחברה שבמרכזה עצמים. העמדה הבעלת מאפיינת את החברה התעשייתית המערבית, שבה הלהיטות אחר ממון, פרסום ועוצמה נעשתה עניין מכריע בחיים (...)
 האדם המודרני אינו יכול להבין את רוחה של חברה שאינה מציבה בראש מעייניה קניין וחמדנות.

(אריך פרום, בעלנות או מימוש עצמי, ירושלים, 1983, עמ' 25-26)

- האם פרום מתאר את החברה שבה אנו חיים?
- הביאו דוגמאות לחיזוק טענתכם.

גבריאיל מרסל, הפילוסוף הצרפתי, עמד על כך שבני אדם משיבים על השאלה: "מי הם?" כאילו נשאלו "מה יש להם?" הקניין שאדם צובר ממלא את הווייתו; האדם ורכושו חד הם. כסף ורכוש קוצבים את ערכנו בעיני עצמנו ובעיני זולתנו. עמנואל לוינס העיר, שמצב אנושי זה מדרבן אותנו להשתלט על האחר ו'למחוק' את פניו. על רקע זה נדרשת, ממש מתחיבת, שנת שמיטה. היא מחוררת את הבלון הרכושני שתפח ומעמידה אותנו מחוץ לקנייננו, בשורה אחת עם אחרים שרוכשים גדול או קטן משלנו. השמיטה מלמדת, שהאדם אינו מה שיש לו, אלא מה שהינו. היא מאלצת אותנו לנכוח בהווייתנו הפנימית, ולא בהווייתנו הרכושית.

(אבי שגיא וידידיה שטרן, 'תנוח, תחלק, תניח', עיתון הארץ, 24.09.2007)

- כיצד האדם מגדיר את עצמו בחברה מודרנית על פי שטרן ושגיא?
- כיצד השמיטה יכולה להשפיע על ראיית האדם את עצמו ואת האחר?

משמיטה למעשה

בקשו מהורה או חבר שייצור קולאז' המתאר אתכם. צרו גם אתם קולאז' כזה. התבוננו בתוצאה: איזה תיאור נאמן לראייה שלכם את עצמכם ומה ממנו הוא תיאור חיצוני בלבד?

